

Toimintaohjeet seksuaalirikosepäilyn käsittelyyn

Seksuaalirikokset tutkii aina poliisi

Jos on syytä epäillä seksuaalirikosta, ei käynnistetä tavanomaista käsittelyprosessia. Ohjaajien tekemä, itsenäinen selvittely voi haitata myöhemmin alkavaa rikostutkintaa. Rikosta epäillessä on rikoksen tutkinta jätettävä aina poliisille. Uhrien tukemiseen keskittyminen on sallittua. Poliisilta voi konsultoida ja hakea tukea siihen, minkälaisissa toimintarajoissa on hyvä toimia.

Seksuaalirikokset on määritelty [rikoslain 20 luvussa](#). Ollessasi epävarma siitä, onko syytä epäillä seksuaalirikosta, konsultoi aina poliisia, tai kysy neuvoa asiantuntijoilta. Voit kysyä neuvoa kertomatta uhrin nimeä

- Alueesi poliisilta
- Rikosuhripäivystyksestä: <https://www.riku.fi/fi/yhteystiedot/>
- Et ole yksin -palvelusta: www.etoleyksin.fi

Seksuaalirikoksen uhrin kohtaaminen

Jos lapsi tai nuori kertoo sinulle joutuneensa seksuaalirikoksen uhriksi, kuuntele rauhallisesti, usko hänen kertomaansa ja kiitä häntä luottamuksesta. Kerro, ettei tapahtunut ole hänen syytään. Älä johdattele tai painosta häntä kertomaan lisää.

Voit kysyä esimerkiksi

"Mitä sitten tapahtui?"

"Kerro minulle siitä tapahtumasta." tai "Kerrotko siitä lisää?" ja "Kerro mitä muistat, alusta loppuun".

Voit myös vahvistaa hänen kertomaansa ei-kielellisesti kuten *"ahaa, mmh-mm, joo"* tai toistamalla lapsen kertoman *"näin auton – näit auton"*. Pysy neutraalina ja vältä ohjaavia kysymyksiä (*"siellä oli varmaan pimeää"* tai *"sinusta varmaan tuntui..."*).

Kirjaa lapsen tai nuoren kertoma ylös käyttäen samoja ilmauksia kuin hän käytti. Kirjaa ylös myös omat kysymyksesi. Kerro lapselle, mitä seuraavaksi tapahtuu, kuten että velvollisuutesi on ilmoittaa asiasta eteenpäin. Älä altista lasta aikuisten selvittelyille asiasta. Ilmoita lapsen huoltajille. Jos tilanne on akuutti, soita hätänumeroon 112.

Vaikka et kuulisi seksuaalirikoksesta suoraan uhrilta, epäily voi herätä myös toisen osapuolen kertomuksesta tai muusta arveluttavasta käytöksestä. Kysy asiasta suoraan uhrilta, jos mahdollista.

Rikosilmoitus

Kun teet rikosilmoituksen, poliisi harkitsee, onko syytä epäillä rikosta, ja tarvittaessa käynnistää esitutinnan. Rikosilmoituksen voi tehdä kuka vain, mutta parasta olisi, jos rikosilmoituksen tekee henkilö, jolle alaikäinen uhri on kertonut rikoksesta. Jos uhri on täysi-ikäinen ja kieltää rikosilmoituksen teon, on tätä toivetta kunnioitettava, vaikka hän olisi ollut tapahtuma-aikaan alaikäinen.

Sinulla on aina velvollisuus tehdä rikosilmoitus, jos epäilet, että henkilö suunnittelee raiskausta, törkeää raiskausta, lapsenraiskausta, törkeää lapsenraiskausta, tai törkeää seksuaalista kajoamista lapseen ([RL 15:10](#)).

Ilmoittaja ei saa rikostutinnan etenemisestä tietoja. Myöskään tutkimatta jättämisestä ei saa päätöstä. Tietoja saa vain asianomistaja.

Hyvin vähäisin tiedoin tehdyt ilmoitukset eivät välttämättä etene esitutkintaan. Hyvä nyrkkisääntö on, että jos uhri on tiedossa, rikosilmoitukseen on tarpeeksi tietoja. Tekijää ei tarvitse olla yksilöitynä.

Seksuaalirikosepäilyissä suositellaan rikosilmoituksen tekemistä oman alueen poliisilaitoksella.

Ole rohkeasti yhteydessä poliisiin ja kerro tietosi tapahtuneesta, vaikka asia tuntuisi vähäiseltä tai epävarmalta. Voit esimerkiksi laittaa esimerkiksi nettivinkin poliisille: poliisi.fi/nettivinkki

Lastensuojeluilmoitus

Jos epäilet alaikäiseen kohdistuvaa seksuaalirikosta, on tilanteesta suositeltavaa tehdä myös lastensuojeluilmoitus. Kaikki voivat tehdä lastensuojelu- ja rikosilmoituksen, mutta velvollisia ilmoituksen tekoon ovat [lastensuojelulaissa määritellyt henkilöt](#).

Lastensuojeluilmoitus tehdään lapsen hyvinvointialueen tai kunnan sosiaalitoimeen. Kiireellisissä tapauksissa ilmoitus voidaan tehdä hätäkeskukseen tai sosiaalipäivystykseen.

Yksityishenkilö pystyy tekemään ilmoituksen anonyyminä, mutta viranomaisen on aina ilmoitettava nimensä ilmoitusta tehdessään. Voit ottaa yhteyttä oman alueen päivystävään lastensuojelun sosiaalityöntekijään ja kysyä neuvoa.

Hyvinvointialueiden lastensuojelun yhteystiedot (päivitetty 26.10.2025):

- Etelä-Karjala [Ilmoita huolesta - Etelä-Karjalan hyvinvointialue](#)
- Etelä-Pohjanmaa [Lastensuojelu - Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue](#)
- Etelä-Savo [Lastensuojelu - Eloisa](#)
- Helsinki [Lastensuojelu | Helsingin kaupunki](#)
- Itä-Uusimaa [Lastensuojelu - Itä-Uudenmaan hyvinvointialue](#)
- Kainuu [Huoli lapsesta | Kainuun hyvinvointialue](#)
- Kanta-Häme [Lastensuojelu - Oma Häme](#)
- Keski-Pohjanmaa [Lastensuojelu - Soite](#)
- Keski-Suomi [Ota yhteyttä lapsiperheen tuen tarpeesta tai tee lastensuojeluilmoitus | Keski-Suomen hyvinvointialue](#)
- Keski-Uusimaa [Lastensuojelu - Keski-Uudenmaan hyvinvointialue](#)
- Kymenlaakso [Lapsen ja perheen tilanteen arviointi - Kymenlaakson hyvinvointialue](#)
- Lappi [Lastensuojelun sosiaalityö ja -ohjaus - Lapin hyvinvointialue](#)
- Länsi-Uusimaa [Lastensuojelu | Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue](#)

- Pirkanmaa [Lapsiperheiden sosiaalityö ja lastensuojelu - pirha.fi](https://pirha.fi)
- Pohjamaa [Lastensuojeluilmoitus - Pohjanmaan hyvinvointialue](#)
[Barnskyddsanmälan - Österbottens välfärdsområde](#)
- Pohjois-Karjala [Lastensuojelu - Siun sote](#)
- Pohjois-Pohjanmaa [Lastensuojelu - Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue](#)
[Pohde](#)
- Pohjois-Savo [Lastensuojeluilmoitus - Pohjois-Savo](#)
- Päijät-Häme [Lastensuojelu ja perhesosiaalityö - Päijät-Hämeen](#)
[hyvinvointialue](#)
- Satakunta [Huolen ilmoittaminen sosiaalihuoltoon -](#)
[Satakunnanhyvinvointialue](#)
- Vantaa-Kerava [Lapsiperheiden ja lastensuojelun päivystys | Vantaan ja](#)
[Keravan hyvinvointialue](#)
- Varsinais-Suomi [Lastensuojeluilmoitus | Varha](#)

Älä kerro keskeneräisestä tutkimuksesta eteenpäin, mutta puutu epäasialliseen käytökseen

Jos epäasiallisesta käytöksestä viestitään ulospäin esimerkiksi vanhemmille tai työntekijöille, ei saa puhua rikosilmoituksesta tai poliisitutkinnasta, vaan on pysyttävä pelkissä faktoissa. Epäasialliseen käytökseen tulee puuttua, mutta ei leimata rikoksesta, jos syytetty ei ole nostettu. Toisen kunniaa loukkaavan tiedon levittämisestä voi joutua vastuuseen.

- Jos esimerkiksi ohjaajaa epäillään lapsen kohdistuneesta seksuaalirikoksesta, ei tästä saa kertoa eteenpäin ennen kuin syyte on nostettu. Työyhteisön on hyvä toimia omien sääntöjensä mukaisesti. Esimerkissä oleva ohjaaja on hyvä ottaa pois lasten ja nuorten kanssa toimivista ryhmistä esitutinnan ajaksi.
- Jos esimerkiksi ohjaaja on todistettavasti kutsunut alaikäisen yksin kotiinsa tai nukkunut alaikäisen kanssa yksin samassa huoneessa, voidaan tilanteessa soveltaa työyhteisössä ennalta määriteltyjä kurinpidollisia toimenpiteitä näihin rikkomuksiin ottamatta kantaa rikosepäilyyn.

Jos henkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen lapseen kohdistuvasta seksuaalirikoksesta, tuomio on julkinen/nimi on julkistettu tuomiossa, on yhteisöllä tai toiminnalla oikeus kertoa asiasta eteenpäin. Asiasta ei usein ole kuitenkaan suositeltavaa lausua kovin julkisesti mitään uhrin suojelemisen vuoksi. Näissä tilanteissa on hyvä konsultoida yhteisesti määriteltyjä viestintäohjeistuksia tai kriisiviestinnän ohjeistuksia.

Syytteen nostamisen jälkeen

Seksuaalirikoksen tapahtuminen vaikuttaa koko yhteisöön. Asiasta on tärkeää keskustella avoimesti vanhempien, nuorten ja valmentajien kanssa. Toiminnon tai harrastusryhmän tulee ottaa vastuu tapahtuneesta, pahoitella sitä sekä viestiä siitä, kuinka jatkossa tullaan toimimaan vastaavien tilanteiden estämiseksi. Nuorille on tarjottava tilaisuus puhua asiasta vertaistensa kesken, ja tarvittaessa ohjata lisäävun piiriin. Ohjaajat voivat tukea nuoria näissä keskusteluissa.

Tahoja minne nuoren voi ohjata:

- koulupsykologi
- koulukuraattori
- kunnalliset/hyvinvointialueiden terveystalvelut/terveyskeskus
- Tyttöjen tai Poikien talon palvelut
- erilaiset puhelin- ja chat- palvelut kuten Et ole yksin -palvelu, Mieli ry:n Kriisipuhelin, Nuorten Exit, Väestöliiton seksuaalineuvonta, Poikien Puhelin, MLL:n lasten ja nuorten netti ja puhelin, Rikosuhripäivystys, Suojellaan Lapsia ry ja Pelastaa Lapset ry:n Nettivihje

Lisää tukea ja neuvoja :

Rikosuhripäivystys: <https://www.riku.fi/fi/etusivu/>

Et ole yksin -palvelu: <https://etoleyksin.fi/>

Suojellaan Lapsia ry: <https://www.suojellaanlapsia.fi/>

Pelastakaa Lapset ry:n Nettivihje: <https://www.pelastakaalapset.fi/kehittamis-jahttps://www.pelastakaalapset.fi/kehittamis-ja-asiantuntijatyo/nettivihje-ja-seksuaalivakivallan-ennaltaehkaisy/asiantuntijatyo/nettivihje-ja-seksuaalivakivallan-ennaltaehkaisy/>

Olympiakomitean Lupa puuttua, lupa välittää opas:

<https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2019/10/64dcb932-lupa-valittaa-lupa-puuttua.pdf>

Poliisi: <https://poliisi.fi/seksuaalirikokset> , <https://www.nuoretjarikollisuus.fi/>

Lähteet:

THL Lastensuojelun käsikirja: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja>

Käypähoito-suositukset: <https://www.kaypahoito.fi/hoi34040#readmore>

Eikö se kuulu kenellekään? Rohkene kohdata seksuaalisesti kaltoinkohdeltu nuori. Väestöliiton julkaisut 2009.

Konsultaatiokeskustelut Helsingin Poliisin ja syyttäjien kanssa.

Barnahus. [Käsikirja lapsiin kohdistuvien väkivalta- ja seksuaalirikosten tutkintaan](#)